

ns, want Hij

Hij verheerlijkt
lij ontdekt mij
dat kruis het
nend, wrekend
rouw en liefde
ods over Mij.
Hij troost mij
ere snaren van
t van het aard-
1. en leert mij
„Kom, Heere

elde: TOT U
n Uw Christus
e Geest, Open-
ank U! Het is
t God, diepten

J. SMELIK.

EVEN

t „Gerefor-
van de Ge-
r", van 1 Juni
„Niet in den
atie" van 24

van dien aard,
te zwijgen, en
zakelijk karak-

eens met wat
ar hij schrijft.
hen kerkeraad
ulk een buiten-
zin als wij voor
l gevoelen".

ik vóór mijn
ij den Kerke-
te Den Haag
gt toch: „Heeft
gschen Kerke-
kerkeraad
culaire bracht,
as?"

A. van Es?
? een oordeel

licatie van zijn
keraad (West),
1 zegt, en over

Es noemt, heb-
ande behoefte
grondig onder-

stgeen genoem-
erd.
genoemde, be-

it het doel de
neer maar ge-
met zijn publi-
aankwam, hoe

anige meening.
r: „Wist ook
el, dat hij zich
nen" zelf had

i mijn bedoeld
Raad van de
st aangewezen
d m.i. het ver-
ij had moeten

t, een half en
n zijne schuld,

at ik mij niet
ij slechts per
nocht wenden!
den Kerkeraad
blik uitte, en
cht gebeurde?
emaal toe ge-
lijk mocht ge-
s aankomt op
ien?
van Es?

r.
mij naar ari-
erscht er dan
en kan hij de
ouden, dat hij
rschil van ge-
ijne woorden

aan: „We hebben hier dus een publieke actie van dezen Kerkeraad, die daarom ook publiek besproken mag worden". En hij laat dan volgen: „We weten niet, waar dat staat".
Heeft Dr W. A. van Es dus nooit gelezen: „Bestraf die zondigen, in tegenwoordigheid van allen, opdat ook de anderen vreeze mogen hebben", 1 Tim. 5:20. En weet hij niet, dat Paulus openlijk Petrus terecht gewezen heeft, Gal. 2:11 en 14.
Wanneer een Kerkeraad zoo openlijk fout gaat, en zelf schrijft zulk een stuk te publiceren „als ook om weerklank voor zijn bedoelen te vinden in de harten", en dus op propaganda voor zijn stuk uit is, en daarbij een weekblad, dat in ons gansche land gelezen wordt, overgaat tot adhaesiebetuiging, dan is zeker wel een geval aanwezig, waarin openlijk optreden tegen verder afglijden in het verkeerde spoor plichtmatig is.

Op zijn zooveel aangehaalde woorden laat Dr W. A. van Es nog de vraag volgen: „Mogen we stelen, omdat ook een ander gestolen heeft?"

Wat eene vraag, en wat eene conclusie!

Waar slaat die op?
Heb ik, om eene vraag, die ik boven reeds stelde, nog eens te herhalen, veroordeeld, dat genoemde Kerkeraad eene publicatie deed, of ging het slechts over manier en inhoud?

Behalve dat Dr W. A. van Es eene manier van schrijven volgt, die hem niet eert, zoo toont hij ook door wat hij nu geschreven en gevraagd heeft, zoo weinig nauwkeurigheid, helderheid, en onderscheiding, als zeker wel heel weinig heeten mag bij iemand, die als volksvoortlichter en leider fungeeren wil.

Kampen, 3 Juni 1935. S. GREIJNDANUS.

Een bokje, of — „De gansche kudde naar buiten"? (II.)

Heeft ons voorgaand artikel aangewezen, dat de eigenlijke moeilijkheid voor wat „De Reformatie" en haar verhouding tot den Calvinistenbond betreft begonnen is niet in redactionele moeilijkheden ten aanzien van de eerst getrokken lijn, doch in een buiten-redactionele vergadering van zeer onderscheiden personen uit allerlei theologische en kerkelijke richting, welke besloten vergadering plotseling met bewilling en zelfs met onmiddellijk applaus van den toenmaligen Reformatie-eind-redacteur een heel anderen koers heeft ingeslagen dan „De Reformatie" tot dien tijd toen verdedigd had, dan is het thans goed, het vervolg van de historie na te gaan.

De eerste spontane reactie van heel de Gereformeerde pers was tegen den Calvinistenbond, met uitzondering dan juist van die enkelen, die van het bestuur deel uitmaakten, — onder wie ook de vroegere eind-redacteur van dit blad.

De overblijvende redactie-leden, voor wier gemeenschappelijke verantwoordelijkheid het ligt, dat „De Reformatie" ook na dien tijd in het oude spoor bleef voortgaan, stonden dus toen in dezen thetisch in harmonie naar twee zijden. Eenerzijds hielden zij den historischen band met „De Reformatie" vast (omdat de argumenten van de Calvinistenbond-bestuursleden hen niet overtuigd hadden, dat „De Reformatie" vroeger onjuist gezien had). Niet zij waren veranderd, doch de toenmalige eind-redacteur. En ook de Gereformeerde pers, zoover niet bij den Bond betrokken, was het met haar eens. Het was dus pais en vree, in en door de oppositie tegen den bestaanden Bond.

Wie nu bang is voor polemiek, en in dien tijd den Calvinistenbond mee bestuurde, had dus toen reden te over, zich af te vragen: wat kunnen wij doen, om weer met de gereformeerde pers, die over heel de linie éénzelfde geluid gegeven had, in overeenstemming te komen? Daar waren er onder de Calvinistenbond-bestuurders, die zelf ook een pen voerden. Het was hun dus bekend, dat zij op 't punt min of meer een minderheidspositie innamen.

Nu is dit volstrekt niet erg, als men maar weet, recht te staan. Indien deze minderheids-groep toen den vrede zou hebben willen „maken", zou dit heel makkelijk gekund hebben. De vaart van den Calvinistenbond was gestuit; er is zelfs eens geschreven, dat hij was doodgedrukt. Men had dus of het debat vanzelf kunnen laten doodloopen, of, met overtuigende argumenten kunnen trachten aan te toonen, dat de geschapen Bond, gelijk hij concreet bestond, toch inderdaad goed was, dat deze kleine minderheid het goed gezien had tegenover heel de Geref. opinie. „Dare to be a Daniel, dare to stand alone"....

Intusschen is zoo iets niet geschied. Noch het een, noch het ander. Bewijzen behoeven wij hier niet, want van alles wat in dezen verschenen is, namen wij nota in ons blad.

Toen dan ook later de kwestie van dat Amsterdamsche congres opkwam, wist men, over en weer, hoe de meeningen stonden.

En nu is dit het merkwaardige: toen in 1934 de Bond toch weer opdook, en men een congres voorbereidde, toen is men niet alleen in het oude spoor voortgegaan, doch heeft de ingebrachte bezwaren van heel de Geref. pers getrotseerd. Ja, men heeft de pink van het congres dikker gemaakt

dan de lendenen van den Bond. Waren er toch onder de eerste bestuursleden van den Bond, behalve andere door de knieën gezakte calvinisten ook rped's halve, ietwat onzekere Barthianen, thans ging men een ook in het buitenland als officieel representant van het Barthianisme bekend staanden hoogleeraar als spreker op een congres van Gereformeerden den volke aandienen, en als Gereformeerd-in-wijderen-zin hem voorstellen: Prof. Hailjema.

Laatstgenoemde heeft achteraf het congres zeer geprezen.

„Gefukkig" — aldus schrijft deze door onze eigen menschen als „gereformeerd-in-wijderen-zin" binnengehaalde Groningsche hoogleeraar, „gelukkig werden wij er ook voor bewaard, dat ons mooie internationale congres in een min of meer officieel votum de dwaasheid beging van een enteder-oder te proclameren in dezen geest: of Gereformeerd of Barthiaan".

Maar terecht schrijft Ds Popma van Amersfoort: dat wie zich herinnert, wat hij indertijd over dit congres schreef, begrijpen zal, „dat juist door 't uithijven van zulk een votum" voor hem „het mooie er afging". Ds Popma had gehoopt op de uitspraak: Barthiaan is niet Gereformeerd. „Dat dit niet kwam, was een teleurstelling".

Wat Ds Popma schrijft, zou niet uit mijn pen gekomen zijn, omdat bij voorbaat reeds de Gereformeerde naam toegewezen was aan den Barthiaan; men kon dus zulk een votum niet meer geven. Toch is door ds Popma hiermee duidelijk gezegd, wat in heel die congresbeweging ons leed deed en doet. Wij gaan er hier in Nederland prat op, dat wij nog zulke goede toestanden hebben, en dat wij hier de pur sang calvinisten hebben, en dat wij een roeping tegenover het buitenland hebben. Maar intusschen laten wij na, het buitenland te vertellen, wat het hard noodig heeft te weten: dat Barthiaan niet Gereformeerd is. We laten het volk nog teren op den roem van Kuiper, schudden ons hoofd, als iemand gezegd wordt, niet in alles met hem in te stemmen, schrijven dan stukjes over Calvin, die zoo geplaagd werd door Caroli, dewelke nieuwe denkbeelden publiceerde, en geven alzoo het raadsel op, wie toch wel dat „nieuwe" importeerden zou: Vollenhoven, of Waterink, of Schilder, of... Dr A. Kuiper met zijn nieuwe pluriformiteitsleer. En we schrijven nog in de politieke afdeeling van de politieke bladen van die getrouwe stukjes over de antithese. Maar we vergeeten intusschen, dat in 1935 de lijn, die tusschen these en antithese scheiding maakt, heel anders loopt, dan in de dagen van Kuiper Sr. We vergeeten, dat volgens de logica van Kuiper's antithese-theorieën Barth aan den anderen kant van de antitheselijf staat. We laten de Reformierte Kirchenzeitung maar tobben met — nog pas weer — onware berichten over Holland, plus de vergissing, dat Müller van Erlangen en Barth in Bonn in één lijn met Calvin van Genève liggen (wie Calvin, Müller en Barth kent, weet beter). We zijn hier het land van de „eenige Gereformeerde Universiteit", doch laten het buitenland in den mist gaan zelf ook staan in den mist. En intusschen leggen wij mistbanken ook over het binnenland: studenten, schoolwezen, boekenvrienden. En dat in een tijd, waarin ethischen en confessioneelen allen om strijd en met groeiend succes heele en halve intellectueelen overtuigen, dat Bavinck en Kuiper hebben afgedaan.

En „de Heraut"-redacteur die ook het „nieuwe" van Hailjema-Barth heeft helpen „aandienen" als Gereformeerd-in-wijderen-zin (bestuur v. d. Bond, etc.), schrijft dan nog een artikel over Calvin en Caroli... om te belooften, dat men niet zoo gauw nieuwe dingen voor het volk brengen moet!... Terwijl deze heele congreszaak en heel die zaak van den bond op het volk neergeploft is... zoo maar ineens al dat „nieuwe" op de bij den dag onzekerder geworden schare neerregenende... Terwijl juist de bezwaarden tegen dat congres en dien bond hebben gezegd: breng niet, à la Caroli, zulke nieuwigheden als Gereformeerd naar het volk toe... Men weet niet, wat men denken moet bij het lezen van zulke Calvin-Caroli-parallelten.

Maar één ding weet men wel: in elk geval moet men niet denken, dat dit alles nu maar een los incident is. Neen, — het wordt meening tegenover meening. Wezen we reeds aan, hoe het met den vroegeren eind-redacteur van „De Reformatie" ging, thans is openbaar geworden, — ik spreek alleen over wat publiek is! — dat de kleine minderheids-groep, die bond en congres organiseerde, zich thans ook in verbinding heeft gesteld met een tweeden Reformatie-redacteur. En het heeft dezen gekregen. Hoewel men aannemen moest, dat ook met diens verantwoordelijkheid „De Reformatie" indertijd in haar drie-hoofdig voortbestaan haar besliste anti-bond geluid had laten hooren, zocht men hem te winnen. En blijkens de perspublicaties heeft men hem gewonnen. Met dezelfde onbevangenheid, waarmee „De Standaard" indertijd giste, dat minister-president Dr H. Colijn wel aan Mr Marchant zou te verstaan hebben gegeven, wat zijn meening was inzake blijven-of-heengaan

van Mr Marchant na diens bekeering, mag natuurlijk ieder nuchter mensch reeds lang ondersteld hebben, dat „De Reformatie" thans gist, dat de aan „De Reformatie"-houding-van-eertijds trouw gebleven redacteur wel aan den zijnerzijds nu ook gezwekten anderen redacteur zal te verstaan gegeven hebben, dat hij moest weten, wat hij deed. Men mag vrijelijk aannemen — al schijnt men in Den Haag-West te denken, dat wij hier het abc der wet vergeten — dat er tusschen die redacteurs heel wat gepraat zal zijn, en dat dus de houding over en weer principieel bepaald is. Dat de poging, om een „Reformatie"-redacteur voor het door „De Reformatie" onder instemming van het Gereformeerde volk veroordeelde eenheids-pogen te winnen, heusch niet de bedoeling had, de kracht van dit orgaan te breken — stel u voor! —, en ook heusch niet de bedoeling had, een tweede geval te scheppen van een plotseling zonder opgaaf van redenen omzwaaienden redacteur, doch geschiedde uit principieele overtuiging.

Welnu: — als dan overtuiging tegenover overtuiging staat, dan moet Den Haag-West zijn manifesten maar thuis houden. Dan moet men constateren, dat niet ik veranderd ben, maar een tweetal anderen. En dat dus niet — op aanwijzing van „De Heraut" — één stout bokje, doch heel de kudde „naar buiten moet". De oorzaken liggen dáár, waar men die twee broeders mee-kreeg.

Niet de z.g. polemici Schilder, doch de thans aan den irenischen kant — naar het schijnt — staande broeders hebben verandering geschapen in een eenheidsfront, dat eens met het Gereformeerde volk in harmonie stond, en dat — ik dank God daarvoor — thans weer met het Gereformeerde volk in één frontlinie staat. Gelijk ook met vele trouwe vrienden van de V.U.

De schijnbare polemici heeft den vrede, en een schijnbare irenist heeft tot tweemaal toe een oorlog gemaakt, een cordon gebroken. De dingen zijn niet als zij schijnen.

Dit is nu maar één geval. Wil men andere voorbeelden? Men kan ze krijgen.

K. S.

Pinkster-verzuchting.

Sommige predikanten, een erfenis van het verleden volgende, zijn gewoon, bij het uitspreken van den zegen, de formule wat aan te vullen. Ze spreken niet, tout court, van „de gemeenschap des Heiligen Geestes", doch speciaal van „de vertroostende gemeenschap des Heiligen Geestes".

Maar wie heeft ons het recht, van de zéér vele verlichtingen van den H. Geest er één speciaal als de heerlijkste en noodigste naar voren te brengen?

De H. Geest onderwijst b.v. ook. Waarom niet gesproken van „de onderwijzende gemeenschap des H. Geestes"? „De ontdekkende"? De tot onderscheiding bekwaamende? De tot polemiek brengende? De zuiverende? De overtuigende, tot besltheid voerende? En-zoo-voort?

Laat ons niet langer den H. Geest toewenschen naar het „quatenus" (het inzooverre) van onze kortzichtige gevoelens-van-behoefte. Dat is geen mannelijk christendom. Het is ook niet vroom, want het streelt ons zelf „naar het vleesch" (de eigenwilligheid).

Als even veel eeuwen het praedicaat „vertroostend" vervangen ware in den zegengroel door het andere praedicaat: „onderwijzend", of „tot discretie brengend", — misschien ware de stem van Den Haag-West niet gehoord, zóó, als ze onlangs is gehoord.

Trouwens, het bijbelsche begrip van Geestes-vertroosting is nog altijd een kwestie van objectieven rechts-handel (Paraclet). Veni, creator Spiritus, en vernieuw het gelaat des aardrijks, en van ons.

K. S.

LITERATUUR EN KUNST

Over „Kostgangers Gods".

Mag men alleen het waar gebeurde vertellen? Of mag men van de gegevens, die de werkelijkheid biedt, een vrij gebruik maken?

Aan pogingen, om zich bij het schrijven van korte of lange verhalen alleen aan het werkelijk gebeurde te houden, heeft het niet ontbroken, van het Zondagschoolboekje af tot den z.g. sleutelroman toe. Bij het Zondagschoolboekje geloof ik eerder aan godsdienstige overwegingen (liefde tot de waarheid, die tot vrees voor de fantasie leidde) dan bij den sleutelroman, die een soort geheimtaal spreekt, waarvan de sleutel niet zoo moeilijk te vinden is. De sleutelroman verbergt iets: vrees van den schrijver, soms ook literaire onmacht.

Toch leert de praktijk dat er van „ware gebeurtenissen" geen literatuur te maken is, althans indien we de in engeren zin geschiedkundige lectuur buiten beschouwing laten. Dat komt omdat bij den Christelijken schrijver nog een andere, sterke drang aanwezig is: de drang naar een